

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Svoboda ISSN 0274-6964 is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association at 30 Montgomery Street Jersey City NJ 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашингтоні
(201) 347 UNAW (201) 347 8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City NJ 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Передплата на рік \$55.00 на півроку \$32.00 на 3 місяці \$17.00
Для членів УНС: \$30.00 річно. За кожну зміну адреси \$1.00
Чеків, money orders, а також готівкою.

Статті і дописи підписані авторами, не несуть відповідальності
поглядом Редакції. Редакція зберігає своє право в потрібні
випадках і скорочувати надіслані матеріали. Неземлені
матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це
визначив заздалегідь. Надіслані матеріали повертаються
за відшкодування поштової оплати.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City NJ 07303

Понижуюча заява Л. Кучми

Зараз після обрання Леоніда Кучми на нового Президента України відбулася пресова конференція, на якій Кучма склав добру заяву, що він не дитиня Українці на західно-східно, він південну й північну, бо вона, мовляв, одна. Правильно заявив, що голосування на референдумі було насправді референдумом у користь приналежності Криму до України. Добре теж він заявив, що Президент України повинен мати широкі повноваження. Заявив теж за зміною курсу карбованця, який втратив свою первісну вартість. Все це були завіси, які йшли по лінії бажань і переконань величезної більшості патріотів України.

Наступну нагоду для його публічного виступу дала інавгурація його, сполучена із давнинним ритуалом відчитання статистики виборів, на підставі чого Кучма став Президентом. Кучма повівся достойно, подкачував за вибір і склав присягу на вірність Україні на Персоніфіковане Євангеліє з XVI століття. Він знову повторив, що служиме українському народові, але у ті другий його завіси найважливішим фрагментом було твердження про державну мову України. Кучма сказав, що державною мовою України є мова українська, але повинна бути і російська. Це дало поштовх до бурхливої демонстрації слухачів, та водночас до оплескування тієї заяви Кучми всіма тими українцями й неукраїнцями, які ще не українізувалися та не позбулися користування „общепонятим“ лозинком.

Якщо дійсно заведено в Україні рівність державних мов української й російської, як цього домогалися зрусифікована Луганська область, то це було б нещастям та упокоренням України перед зовнішнім світом. Домінія Великобританії Індія, відірвавшись від британського Коммонвелту, заявила у себе дві державні мови — англійську й гінді. Але Британія ніколи не була для Індії тим, чим Росія для України. Прийняти російську мову як рівноправну з мовою українською — це абсурд, бо це значить, що незалежна Україна приймає за рівноправну для себе мову свого ворога. Заява Кучми — це все ще не закон. Можна передбачити, що коли ця заява опинилася б на нарадах Верховної Ради, то вона дала б поштовх не тільки до опозиції на терені того українського нещасного парламенту, але й до демонстрацій по вулицям Верховної Ради. Кучма заперечував наче він був русофілом, але його заява у справі демократії підтверджує, що він не може позбутися комплексу меншовартості у відношенні до „старшого брата“. Нема сумніву, що на те його становче впливає факт, що його дружина є російською й тут величезна різниця між Леонідом Кучмою і Леонідом Кравчуком не тільки, що до їх визначення та оборони незалежності української держави, але й щодо підстав національної свідомості, критерієм якої є мова.

Леонід Кучма є реалістом, не є вихильцем, що він не захоче зараз на початку свого урядування створювати собі ворогу опозицію всіх українських патріотів, не екстремістів, не шовіністів, але тих, які шанують рідну мову. В Україні є тепер така давнинна ситуація, що легалізування російської мови штовхнуло б масу українців, які знають мову українську, до користування мовою російською, бо це, мовляв, їм законно дозволено. Це був би удар не тільки по національній честі, але й по шкільництву в Україні всіх родів і ступенів, яке переходить процес українзації. Загалом населення в Україні та напружені діалогів вичікує від Л. Кучми напружену економічну ситуацію. Було б дуже сумно, якби покращення економіки відбулося погіршенням основних атрибутів національного характеру держави. Сподіваємось, що цього не буде.

ЕМІР КУВАЙТУ Джабер аль-Ахмед ас-Саїд відіслав пропозицію 39 з 40 членів парламенту про те, що конституція країни хоче треба узгодити із законами ісламу. На цю пропозицію емір відповів так: „Щоб виконувати мусульманські приписи і законі в нашій країні, для цього не обов'язково вносити поправки у конституцію“. До його останнього рішення у кувейтській спільноті долаєт час виринула гостра дискусія, головними учасниками якої були представники протилежних поглядів і світоглядів — організовані на західні цінності ліберали і верховні фундаменталісти.

Після 27-ох місяців страхот, що його переживали мешканці Боснії в наслідок збройної агресії сербів, відносся арешти селати план замирення, що його авторами стали Америка, Росія, Німеччина і Франція. Згідно з тим планом боснійські серби мали би дістати 49 відсотків заміщаних ними територій, а боснійські мусульмани 51 відсотків. Боснійський парламент прийняв цей план, при чому його також сербам не дозволяло, на двоє відсотків боснійські серби. Тієї ж Радован Караджич заявив, що згода на такий план була би незгідною з честю боснійських сербів і що краще продовжувати війну як погрозити на такий негідний мир.

Ніо Лорк Тайбс з 19-го липня ц. р., який приніс про це інформаційну статтю, не подає свого коментаря тільки обмежується до здогадки, що на випадок впертості боснійських сербів секретаріат НАТО то Америка майбутні більш рішуче ставитиме у цій справі. Хоча секретарі оборони США Ві-

І. Керрін

ЧИ КІНЕЦЬ ВІЙНИ У БОСНІЇ?

ліам Перрі заперечив можливість вислати до Боснії американського війська поки не підписано тамтешнього миру, не можна виключити більшого політичного тиску на боснійських сербів секретаріатом НАТО і європейським союзом. Практично буде скасовано збройну агресію до досягнення збройного миру мусульманам. Скасування такої ембарго повинно було вже давно стати, щоб уможливити мусульманам у Боснії боронитися проти сербської агресії. У ті ситуації мусульмани у Боснії користувалися перевагою зброї, тощо перевагою чисельності й мусульманські арабські держави.

Трудно зрозуміти мову у Боснії, коли їхня справа була бачилася Сербія, яка поверх два роки тому повела збройну війну проти всіх частин колишньої федеративної Югославії, погодилася на згаданий ви-

ким Сходом, де від часу проголошення Ізраїлем своєї державності існує хронічна ізраїльсько-арабська ненависть, яку покосило з подвугування терпимості намаганнями переборити ізраїльський прем'єр Іцхак Рабін та голова Палестинської автономної організації Ясір Арафат.

Боснійські серби не виграють якщо вони втратили підтримку уряду Сербії і Росії. Фанатизм є нещадним кожного народу, бо фанатизм не рахується з реальною дійсністю і реальним відношенням сил. Ганьбою демократичного Заходу, Західної Європи і Америки було їхнє байдуже ставлення глядач у відношенні до злочинів, яких здійснювали сербські імперіалісти. Якщо ж дійсно прийде до складки план замирення, на який погодилася Західна Європа, Америка, Росія і навіть Сербія, то це безглуздо боснійських сербів продовжувати війну проти тамтешніх мусульман. Те безглуздо повинно кінчатися закінчиться.

міг би виправдати директиви для сіл. Апарат старої Комуністичної партії продовжується, і звичайно говориться, що то „партія владі“. І керівник Крачуку, вибраний президентом у 1991 році, був повільним у схопленні моменту для незалежності, під час невідомого путі в Москву у серпні 1991 року. Цей повільний політичний хід був найкращим показником, що незалежність України вийшла в світ, в якому минуло буде більш важливе, ніж майбутнє.

Пограб мандату з етим з державою про економічну програму 3-го року, сті, що давало переїхати на західноєвропейську економічну систему, а одночасно затримати економічний зв'язок з Росією; а з другого боку, є ті, що хочуть виключно змінити економіку і політику зв'язку з Росією.

Як Україна відповість на ці питання, це буде мати вплив на її економічну майбутність, але може і визначити її сильний статус як незалежної держави.

У цих дебатах дійсність економічного життя відрізняє важливу роль. Розпад Союзу і економічний стан України незалежності, але це одночасно розділяло її економічний відношення з колишніми республіками, а головні з Росією. Українці не усвідомлює собі труднощі в службі економічних зв'язків і у запровадженні своєї власної валюты.

Закінчення буде

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Яр. Клімовський

С. Максимчук у Філадельфії

У рамках діяльності Товариства Українських Сеньйорів у Філадельфії під головуванням д-ра Євгена Новосада 13-го липня ц. р. виступив у викладацькій залі Українського Освітньо-Культурного Центру широко відомий режисер в Україні Святослав Максимчук. Він довготривалий актор першого періоду Театру ім. Марії Занковської у Львові.

Багато років виступав як режисер і був став широко відомим виступом з цим жанром. Здобув широку популярність, а в „прите-ділі“ — ярлик шкідливого бандиєра. Ще восени 1990 року одержав листа з погрозами „фізичного унітожчення“, але, слава Богу, йому нічого не сталося.

Святослав Максимчук — волиняк, народився в селі Рємля на Рівненщині, недалеко від Батієвської колишньої президента України Леоніда Кравчука, з яким у дружніх стосунках. Максимчук тепер 57 років. Він закінчив Харківський Театральний Інститут. Спершу був актором Театру ім. Тараса Шевченка, згодом — Театру ім. Марії Занковської.

До ЗСА прийняв з дружиною, лікарем, на запрошення проф. Григорія Грабича, щоб дати доповідь і виступи в літніх курсах Гарвардського Університету. Максимчук у приватному житті дуже людина, мила й культурна людина.

На маргінесі цього тексту скажу, що це гість, якого ми бачили на вчорашній вечір. Святослав Максимчук — Ярослав Давидович в мому рідному місті Тернополі. Його виступи були цікаві тим, що їхньою темою була політична сатира у вокальній подачі під музику в той час модних пісень, то, за шкідливі, до якого знаменитості текстів під аккомпанімент фортепіано. Його виступи втілювали великою популярністю на еміграції в Німеччині, а внозі його як імпресарію. Був актором ансамблю Українських Акторів під мистецтвом керівництвом В. Блаватського в Регенсбурзі.

У цьому театрі теж режисер „Рухав Лявентрі“. Давидович — колишній старшина УГА, ад'ютант полковника Шепаровича.

Поблизько у половині тридцятих років я був у Коломиї в адміністрації

студентські часи у Стрийській гімназії. „Я добре пригадую собі свої дівні студентської молоді, які дивилися шовіністичні свої виступи до церкви на Службу Богу під проводом своїх учителів і в мій пам'яті стоїть мов живий найулюбленіший проф. О. Юліан Деревич, який напереді виступав, що він був в Україні і з палічником у руках... Наш улюблений о. професор режисер до Львова в 1913 році, обіймаючи дирекцію семінара“.

Д-р Ярослав Падок у двох місцях пише про о. Деревича, а саме під заголовками „Стрийський науковий“ і „Стрийський журналіст“, висловлюючи науковий і журналістичні осяги пражського о. Деревича.

Крім праці хатини і згодом директора III Державної Учительської Семінарії у Львові, о. Юліан Деревич поринув у роботу в організації життя різних товариств. Він очолював Товариство „Св. Ап. Павла“, Товариство „Св. Іоанна“, Товариство „Св. Євгена“, Товариство „Св. Миколая“, Товариство „Св. Іоанна“.

Отже, крило. Деревич залишив по собі великий науковий і журналістичний дорібок. Головною його працею — з дилкою виховання та проповіді. У видання Богословської Академії у Львові вийшли такі його праці: „Катехизис“ (1930), „Педагогіка“ (1937), „Катехизис“ (1938). Перше видання його „Катехизиса проповіді“ (1906), „Як Русь ходила сльма Давида“ (1907), „Дарський жезл“ (1918). Численні його статті, рецензії були опубліковані в „Намі“, „Богослові“ та інших журналах. У „Намі“ за (Закінчення на стор. 3)

Роман С. Гойбат

Р. ПОПАДОК ПРО СУЧАСНУ УКРАЇНУ

на яку він звернув увагу, в тому, який взяти напрям, і що це значить „Як вперед“.

Україна є державою з 52-мільйонним населенням, в який живе 22 відсотки росіян, а її територія є величезною Франції. Вона є суцільно з сімома державами, найбільшою з яких є Росія. Україна вже давно була частиною Європи. Вона була економічною опорою колоніальних правителів, а останнім часом Союзу. Багато варті, що її простір, розташування і агрикультура та природні ресурси привертати їй бути привертати регіональним урядом. Як тільки Україна стала незалежною, були великі надії, що її провідники швидко візьмуть її потенціал і розбудують її політично і економічно.

У грудневому референдумі 1991 року у справі незалежності голосуючі підтримали його 91 відсотком. Більшість в усіх областях України, включно з Кримом, який має значну кількість російського населення, голосували за незалежність. Цей поштовх справився переважно на сподівання, що економічні вигоди України будуть кращими, ніж в інших колишніх союзних республіках, на

Василь Лещенко

ОТЕЦЬ Ю. ДЕРЕВИЧ — ОСТАННІЙ ГОЛОВА „ПРОСВІТИ“

Галицька земля видала українській нації багато визначних духовників, які, крім свого жертвенного праці на душпастирі по парафіях, як катехити в народних і середніх школах та професори університету ще за австрійських часів, працювали з посвятно на кожному відтинку суспільного життя. Те, на який сьогодні Західна Україна стоїть, є в наслідок за збереження самостійної Української держави — велика заслуга нашого греко-католицького духовенства. Священники, їхні родини та селянські діти сини чи доні, за паролу свого священницько-душпастирського катехитів, ставали в ряди тих, що за словами Франка, лупали ту скалу на народний ній. Тому Західна Україна заслужила собі почесну назву „Плем'я України“. Про що велику працю в користь нашого народу, що його виконував протягом століть наше духовенство, ще сьогодні мало напам'ять, але ці заслуги підкреслюють інші визначні історичні та громадські діячі, назвати яких безвдача Липинського, Дмитра Дорошенка, а з новітніх — Євгена Сверстюка, Валентина Мороза, Лева Луханця та інших, які без упередження на відривання вміють об'єктивно оцінити працю нашого духовенства.

До тих світлич робітників на Божій і народній нині належав с. п. отець канонік (таким був його офіційний титул) Юліан Деревич, останній передсмертний голова матрічного Товариства „Просвіти“, вибраний на цей почесний пост 8-го червня 1939 року. Вибрано о. каноніка Деревича на цей пост із заслуженого громадського діяч і мислителя, бо були на зборах певні неортодоксальні мірадикальними членами „Просвіти“ та іншими.

Для нашої громади на поселеннях, а також у Україні, буде при цій нагоді корисно згадати тих діячів, які разом з о. крилошником Деревичем везли на себе обов'язок ширити просвіту серед нашого народу. До них належали: перший заступник о. Деревича проф. В. Зубрицький, колишній носол до польського сейму і згодом директор бурси при Хіановських, другий заступник ред. В. Глибівський, секретар Богдан Кравців — відомий

редактор і поет та вчений, організатор д-р Іван Рудницький, заступник секретаря д-р М. Андрусак, історик і контролер д-р Євген Храпавий, відомий економіст. Крім того до відділу „Просвіти“ увійшли ще такі відомі особи в Західній Україні: М. Галбей (опікує ремісничою молоді), д-р І. Гіва, д-р Маріян Деревич (дочка) Ярослав Падок (відомий діяч УНС та кол. голова НТШ в Америці), а також д-р О. Оленішчин, Юліан Тарнович (дід Лехівський), інж. Петро Зелений, інж. А. Пасекий, мисл. М. Ценко, мисл. А. Фіголь, д-р К. Вишневський, мисл. Д. Каванська, о. М. Малиновський (згодом ап. візитатор Лехівський та Англії), інж. Р. Рудик, інж. Хроноват. На жалі, Друга світова війна не дала змоги о. крил. Деревичеві розгорнути працю для добра „Просвіти“, як її голова. В той час, коли його вибрали головою „Просвіти“, о. канонік Деревич мав за собою довіру і великий плідний шлях праці і то головну на думку важливого відтинку — виховання молодого покоління.

Він походив з відомої в Галичині священничої родини. Його батько Ігнатій був священником у Смильному коло Бродів, де Ігнатій приїхав на світ 3-го січня 1871 року. Мати його походила із знаної родини в Галичині Шаравевич. Виростає молодий Юліан в Товмачі, де його батько одержав парефію. На четвертому році втратив матір, а на 14-му — батька.

До гімназії (німецької) ходив у Львові, а два роки університету закінчив у Відні. Богословські студії відбув у Львові і після їх закінчення оженився з Наталією, дочкою о. Євгена Лотоцького, пароха Лешнева коло Бродів. Єврейські священство одержав 1894 році і першою його душпастирською працею було створення в Миколаївні над Дністром, де був також катедром відділою школи. По двох роках переїхав на катедроту до Бережів, згодом до Бродів, а в 1908—1913 рр. був катедротом гімназії в Стрию.

У Стрию при катедроті в гімназії включився дуже активно в місцеве життя, організував співочий гурт, став то та його головством відбувало величезний діалог з руської (української) бурси. За свою працю о. Юліан Деревич залишив у Стрию по собі дуже мило згаду. Про це свідчать тритомний збірник „Стрийщина“, де в багатьох місцях згадується отця Деревича як золотого проповідника, особливо в час Богослужіння в честь Пречистої Діви Марії (званій „малаїя“), за велику любов до молоді, якою опікувався. Всі його шанували і любили. Ось, що пише д-р Мірош Заричний у своєму спеціалі про

